'गाउँ गाउँमा सुचना र सञ्चारको लागी हाम्रो अभियान'

www.namastekarnali.com

नमस्ते कर्णाली

Namaste Karnali National Daily राष्ट्रिय दैनिक

वर्ष १ अंक : ७४ आइतवार २५ कार्तिक, २०८१ 10 (Sunday) November 2024 पृष्ठ ४, मूल्य रु : १०/-

आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटक घोडा चढेर रमाउँछन् रारामा

■ नमस्ते समचारदाता

मुगु, कार्तिक/२४

नेपालको हिमाली जिल्ला मुगु। हिमालको काखमा रहेको रारा ताल। नेपालको प्रसिद्ध पर्यटकीय गन्तव्य रारा। जहाँ आन्तरीक र बाहृय पर्यटकको संख्या दिन प्रतिदिन बढ्दै गइरहेको छ। रारा तालमा हेर्न आउने आन्तरीक तथा बाहृय पर्यटकहरूका लागि बेग्लै महत्व र आकर्षण बन्ने गरेको छ घोडचढीमा। त्यहाँ सबैले घोडा चढ्ने व्यक्तिलाई हेर्छन्। प्रसिद्ध पर्यटकीयस्थल रारा तालमा आउने पर्यटक घोडामा चढेर रमाउछन्। आनन्द लिन्छन्। घोडामा चढेर राराको किनारामा सयर गर्दै हिमाल तिर हेर्दै गरेका तस्वीरहरु खिचाउन व्यस्त हुन्छन्। रारा ताल सम्म यातायातका साधन पुग्दैनन्। त्यसैले रारा तालसम्म पुग्न उकालो चढ्न नसक्नेहरु पनि घाडामा चढेरै राराताल पुग्छन् भने उकालो चढ्नसक्नेहरु पनि रहर र रमाइलोका लागि घोडा चढ्ने गर्दछन्। घोडचढी त्यहाँ बेग्लै आकर्षण हो। यातायातका सवारी साधनमा घुच्चीलेक हुँदै सल्लेरी पुगेका पर्यटकहरु त्यहाँबाट भने रारासम्म पुग्नकालागि कि त पैदल हिड्नु पर्छ कित घोडा चढेर जानु पर्दछ,। उकारो हिडन नसक्नेहरु घोडामा चढेरै राराताल सम्म पुग्ने गर्दछन्। घोडा पाल्ने व्यवसायीहरुको पनि राम्रो आय आर्जन हुने गरेको छ। पर्यटकबाट घोडा व्यवसायीको आम्दानी र पर्यटकको मनोरञ्जन दुवै बढाएको छायाँनाथ रारा नगरपालिका-७ का स्थानीय घोडा व्यावसायी पञ्चबहादुर रावल बताउछन्। सल्लेरीसम्म गाडीमै आएका आन्तरिक तथा बाहृय पर्यटकहरु बुढाबुढी वा युवायुवती सबैलाई रारा सम्म पुग्न सजिलोका लागि मात्र नभएर मनोरञ्जन गर्दै र घोडामा बसेर फोटो खिचाउदै राराताल सम्म पुग्नेहरुको संख्या पनि बढेको छ। 'घोडा समितिको निर्णय अनुसार सल्लेरीदेखि रारा तालसम्म घोडामा सवार गराए बापत प्रति व्यक्ति एक हजार रुपियाँ लिने गरिएको छ।' घोडा व्यवसायी रावलले भने। कैलाली बाट आन्तरिक पर्यटकको रुपमा रारा घुम्न आएका डम्बर धामीले घोडामा चढ्दाको मज्जा बेग्लै हुने अनुभव सुनाउछन्। रारा ताल आएका धेरैजसो पर्यटक घोडामा चढ्न खोज्ने भएकाले आफूहरुको आम्दानी पनि राम्रो भएको अर्को घोडा व्यवसायी रामबहादुर रोकायाले बताए। रोकायाले सुनाए, 'घोडामा पर्यटक घुमाउँदा आम्दानी पनि राम्रो हुन्छ। नयाँ मान्छेहरु सँग चिनजान र भेट्घाट हुन्छ। घरकै मानो खाएर मासिक रु ३० हजार भन्दा बढी नै कमाई पनि भैहाल्छ। बिहान ६ बजे उठेर यहाँ आयो अनि बेलुका उज्यालो रहँदासम्म पर्यटकलाई घुमायो। अनि राती आफ्नै घर गयो।' रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयको तथ्याङ्क अनुसार चालु आर्थिक वर्षको साउन देखि कात्तिक महिना सम्म आन्तरिक पर्यटक एक हजार तीन सय ९८ जना, सार्क नागरिक नौ जना, विदेशी ४९ नागरिक गरी एक हजार चार सय ६५ जना पर्यटक रारा तालमा घुम्न आएका छन्। रारा घुम्न आएका पर्यटकबाट प्रवेश शुल्क बापत तीन लाख ८ सय ५० रुपियाँ राजस्व सङ्कलन समेत भएको निकुञ्ज कार्यालयले जनाएको छ।

नेपालगञ्जमा श्यामानन्दको एकल कला प्रदर्शनी

■ नमस्ते समचारदाता

नेपालगञ्ज, कार्तिक/२४

बिहीबारदेखि नेपालगन्जमा नेपालगञ्जकै स्थानी वरिष्ठ कलाकार श्यामानन्द सिंह ठकुरीको 'श्यामानन्द वृहत् एकल कला प्रदर्शनी' शुरु गरिएको छ। सो कला प्रदर्शनीमा सयौं विद्यार्थीहरुले अवलोकन गरी रमाएका छन्। कात्तिक ३० गतेसम्म सञ्चालन हुने उनको एकल कला प्रदर्शनी बिहीबारदेखि नेपालगन्ज उपमहानगरपालिका -१३ रामलीला मैदान नजिकै रहेको सरस्वती मन्दिर परिसरमा सुरु भएको हो। शुक्रबार कला प्रदर्शनीको अवलोकन गर्न नेपालगन्जका विभिन्न विद्यालय बाट आएका विद्यार्थीहरु कला प्रदर्शनी अवलोकन गर्दै रमाएका हुन्। कला प्रदर्शनी अवलोकन गर्न आएका नेपालगन्जको वेस्ट जोन इंग्लिस मिडियम स्कुलमा कक्षा ७ मा अध्ययनरत विद्यार्थी प्रनिश कुँवरले आफूले पहिलो पटक यत्ति धेरै मूर्ति तथा चित्रहरू एक ठाउँमा देख्न पाएकोमा आफू खुसी भएको बताए। उनले भने, 'यत्तिका मूर्ति तथा चित्रहरू आँखै अगाडि पहिलो पटक देख्ने मौका पाएँ, धेरै कुराहरूको ज्ञान पनि पाएँ, हामीले किताबमा पढेका बस्तुहरू प्रत्यक्ष यहाँ देख्न पाइयो, मन रमाएको छ, खुसी भएको छु।' 'सीप जानेपछि जस्तो चिजबाट पनि धेरै राम्रा सामग्रीहरू बनाउन सकिने रहेछ। सीप मात्र भएर पनि भएन, इच्छा पनि हुनु पर्दोरहेछ' विद्यार्थी कुँवरले भने। 'कलाकार सिंह ७० वर्ष पुगिसक्नुभएको छ, उहाँसँग भेट्ने मौका पनि पाएँ, धेरै कुराहरूको ज्ञान पनि पाएँ। इच्छा भएपछि काम गर्न उमेरले नछेक्ने रहेछ भन्ने बुझेँ।' उनको प्रतिक्रिया थियो। त्यस्तै अर्का विद्यार्थी प्रज्ञान रेग्मीले कला प्रदर्शनीमा आएर धेरै कलाकृति अवलोकन गर्न पाएको र यस्तै आफूले पनि बनाउन पाए हुन्थ्यो भन्ने लागेको प्रसतक्रिया दिए। 'हजारौँ कलाकृतिहरू रहेछन्, हेरेर आफूले पनि यस्तै बनाउन पाए हुन्थ्यो भन्ने लाग्यो' वेस्ट जोन स्कुल कक्षा ७ मा अध्ययनरत विद्यार्थी रेग्मीले बताए। बनाउन कोसिस गरे त म पनि बनाउन सक्छु भन्ने आत्मबल बढेको उनले प्रतिक्रिया दिए। नेपालगन्ज उपमहानगरपालिका वडा ९ बाँके गाउँ सरस्वती टोलका ७० वर्षीय वरिष्ठ कलाकार श्यामानन्द सिंह ठकुरीको 'श्यामानन्द वृहत् एकल कला प्रदर्शनी' बिहीबारदेखि श्यामानन्द कला तथा संस्कृति प्रतिष्ठानले आयोजना गरेको एकल कला प्रदर्शनीमा वरिष्ठ कलाकार सिंहले हालसम्म बनाउनु भएका हजारौँ विभिन्न हस्तकला, चित्रकला तथा मूर्तिकलाका सामग्रीहरू राखिएका छन्।

हुम्ली एकता समाजको वनभोज तथा भेटघाट कार्यक्रम सम्पन्न

■ नमस्ते समचारदाता

कोहलपुर, कार्तिक/२४

शनिबार हुम्ली एकता समाज बाँकेको वनभोज तथा भेटघाट कार्यक्रम बाँकेको कोहलपुरमा सम्पन्न भएको छ। कोहलपुर स्थित कोहलपुर पार्कमा आयोजना गरिएको कार्यक्रम समाजका अध्यक्ष अशोक भण्डारीको अध्यक्षतामा सम्पन्न गरिएको हो। कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि हुम्ला जिल्ला विकास समितिका पूर्व सभापति लाल बहादुर शाहीले बाँकेमा रहनु भएका साथीहरुले हुम्लीहरुको एकताको लागि हुम्ली एकतासमाज गठन गरेर राम्रोकामको थालनी गनु भएको भन्दै खुसी व्यक्त गरे। त्यस्तै कार्यक्रमका विशेष अतिथि ताजाकोट गाउँपालिकाका निवर्तमान अध्यक्ष बाग्दल मल्लले हुम्लीहरुलाई परेका आपत विपतका समस्याहरु प्रति यो एकता समाजले सधै एकाकार भएर सहयोग गर्ने आफूले विश्वास लिएको बताए। हुम्ला जिल्लाका विभिन्न स्थानीय तहहरुबाट विभिन्न पेशा, व्यवसाय, नोकरी, अध्यन वा स्थायी-अस्थायी बसोबास गरी बाँकेका विभिन्न स्थानमा बस्दै आएका जन्म थलो हुम्ला भएका हुम्लीहरुको कार्तिक १० गते सम्पन्न भएको भेलाले अशोक भण्डारीको अध्यक्षतामा २१ सदस्यीय हुम्ली एकता समाजको तदर्थ समिति गठन गरेको थियो। भेलामा २०८१ को शुभदीपावली, छठ तथा नेपाल सम्बत ११४५ को शुभकामना आदा-प्रदान गर्नुको साथै दीपावलीको उपलक्ष्यमा देउसी भैलो कार्यक्रम गर्ने योजना बनाएको थियो। सोही योजना अनुसार हुम्ली एकता समाजको ब्यानरमा देउसी भैलो खेलिएको थियो।

बाँकी ३ पेजमा...

नमस्ते कर्णाली विज्ञापन एजेन्सी
www.namastekarnali.com
नमस्ते कर्णाली मल्टिमिडिया प्रा.लि. द्वारा संचालित नमस्ते कर्णाली राष्ट्रिय दैनिक, नमस्ते कर्णाली राष्ट्रिय साप्ताहिक, namastekarnali.com मा विज्ञापन, सुचना, बोलपत्र आवह्वान सम्बन्धी सुचना, कर्मचारी भर्ना सम्बन्धी सुचना, जनहितमा जारी सुचना आदी प्रकाशन गर्नु परेमा हामीलाई सम्झनुहोला।
नमस्ते कर्णाली राष्ट्रिय दैनिक | नमस्ते कर्णाली राष्ट्रिय साप्ताहिक | नमस्ते कर्णाली डटकम
नमस्ते कर्णाली मल्टिमिडिया प्रा.लि.
सम्पर्क : कोहलपुर-११, बाँके
ब्युरो कार्यालय : सुर्खेत शाखा कार्यालय हुम्ला, मुगु, बाजुरा, कालिकोट, जुम्ला, सल्यान, जाजरकोट
कोहलपुर : ९८४७२४६९०३ हुम्ला : ९८६८३९६३३२ मुगु : ९८६८३७०८०५ बाजुरा : ९८६५६६८०९९
कालिकोट : ९८६५६६८०९९
FOLLOW US
: namastekarnali2068@gmail.com
: namastekarnali.com

नमस्ते कर्णालीमा लेख, रचना पठाउन
namastekarnali2067@gmail.com 9847246903

सत्यवाणी :

भौतिक तथा व्यवसायीक सुरक्षाका लागि पत्रकार एकता नयाँ संविधानमा पूर्ण प्रेस स्वतन्त्रता । - नेपाल पत्रकार महासंघ

सम्पादकीय

किसानका उत्पादनको बिक्री सहजीकरण गर्नु स्वागतयोग्य काम हो

नेपालमा अझै पनि उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गराउने सरकारका नीति कागजमा मात्रै सिमित छन् । व्यवहारमा ती नीतिहरु लागु छैनन् । अर्थात त्यस्ता नीतिहरुले जमिनमा रातदिन काम गरेर अन्न उत्पादन गर्ने वास्तविक किसानहरुका लागि एकादेशका कथा जस्तै भएका छन् ती कागजी नीतिहरु । किसानले आफ्नै बलबुतामा उत्पादन गरेका बस्तुहरुले पनि बजार नपाउने, बजार सम्म किसान आफैले पु¥याउँदा पनि मुल्य नपाउने समस्या देशैभरी जतात्यतै छ । किसानहरुलाई सहकारी मार्फत लगानी गर्ने, किसानहरुले उत्पादन गरेका बस्तुहरुलाई सहकारी मार्फत बजारीकरण गर्ने र बिक्री गराइदिने भनेर धेरै सहकारीहरुले नारा लगाउन थालेको पनि दशकौं भइसक्यो । तर न कुनै सहकारीले किसानलाई उत्पादन गर्दा केही सहयोग गरेको छ, न त किसानहरुले उत्पादन गरेका बस्तुहरुको बजारीकरण तथा बिक्री–वितरणमा सहयोग गरिरहेका छन् । धेरै मेहनत गरेर किसानहरुले उत्पादन गरेको बस्तुले समयमा बजार नपाउने, बजार पाए पनि मेहनत अनुसारको मुल्य नपाउने समस्या सधैं भैरहने समस्या छदैछ । यस्तै समस्यामा परेका किसानहरुको समस्यालाई समाधान गर्न लुम्बिनी प्रदेश मै पहिलो पटक एक स्थानीय तहले किसानहरुले उत्पादन गरेको बस्तु धानको बिक्रीका लागि खाद्य ब्यवस्था तथा ब्यापार कम्पनी लिमिटेड तुलसीपुर सँग सम्झौता गरी गाउँ मै नेपाल सरकार कृषि मन्त्रालयले निर्धारण गरेको दररेटमा किसानहरु सँग प्रत्येक्ष धान खरिद गर्ने व्यवस्था मिलाएको पाइएको छ । दाङको गढवा गाउँपालिकाले आफ्नो पालिकाको वडा नं.६ मा रहेको सर्वोदय प्राविको प्राङ्गनमा खाद्य ब्यवस्था तथा ब्यापार कम्पनी लिमिटेड तुलसीपुरको धान संकलन केन्द्र स्थानपना गरेर किसानहरुको धान बिक्री कार्यमा सहजीकरण गरिदिएको छ । स्थानीय सरकारको यो सहजीकरणबाट किसानहरुले आफुले उत्पादन गरेको धान सरकारले तोकेको दररेटमा गाउँमा बेच्न पाएका छन् । त्यो पनि तत्काल नगदमै । स्थानीय सरकार जनताको सरकार, किसानहरुको सरकार भएको त्यहाँका किसानहरुले अनुभूती गरेको बताएका छन् । अन्य ठाउँका स्थानीय सरकारहरुले पनि गढवाको स्थानीय सरकार सँग सिक्ने कि बरु ?

जनहितमा जारी सन्देश

- आफ्नो घर आगन सफा राखौं ।
- विकास निर्माणको काममा जन सहभागीता जुटाऔं ।
- बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं काममा नलगाऔं ।
- हावाहुरी चल्ने ठाउँमा आगो जथाभावी आगो नबालौं । बाल्नु परे पनि काम सकिना साथ तुरुन्त निभाउने गरौं ।
- छाडा चौपायाहरुलाई नियन्त्रण गरौं ।
- जन्मदर्ता, विवाहदर्ता, मृत्युदर्ता, बसाईसराई, व्यक्तिगत घटनाहरु समयमै नै दर्ता गरौं ।
- आफ्नो तिर्नु पर्ने कर समयमै तिरी जरीवाना बाट बचौ ।
- सभ्य समाजको निर्माणमा सहयोग पु¥याऔं ।
- दुर्व्यसनबाट बचौं र बचाऔं, घरेलु हिंसा विरुद्ध डटेर लागौं ।
- सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौं । हरेक विकास निर्माणका कार्यहरुमा काँधमा काँध मिलाएर अघि बढौं ।
- पालिकाको हरेक विकास निर्माणका कार्यहरुमा सबै पालिकावासीले सहयोग गरौं ।

अदानचुली गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
श्रीनगर, हुम्ला

जलवायु परिवर्तनको असर मानव सभ्यता नै जोखिममा

यादव देवकोटा

मानिसको जीवन सुखदायी बनाउने नाममा भौतिक सुविधातिर मात्र बढी ध्यान दिँदा प्राकृतिक सन्तुलनको ख्याल गरिएन, जसको परिणाम अहिले विश्व नै जलवायु परिवर्तनको मारमा पर्दै गएको छ, पृथ्वीको तापक्रम यही अनुपातमा बढ्दै जाने हो भने सन् २०५० सम्म विश्वको जनसङ्ख्या तीन खर्बमा सीमित हुने डरलाग्दो चेतावनीलाई विश्व समुदायले गम्भीर रूपमा लिनै पर्छ ।

यादव देवकोटा

जलवायु परिवर्तनका कारण मानव समाजमा परेका असर एक होइन, अनेक छन् । शिक्षा, स्वास्थ्य, खाद्यान्न, पानी, सुरक्षादेखि शान्ति र खुसीमा समेत जलवायु परिवर्तनको प्रत्यक्ष नकारात्मक असर छ । जलवायु परिवर्तनका कारण भइरहेको तापक्रम वृद्धिले हिमालदेखि महासागरसम्म परेका असरले उत्पन्न समस्या लेखाजोखा गरिसाध्य छैन । यी असरभन्दा अझ डरलाग्दो असर भनेको यही गति कायम रहने हो भने मानव सभ्यता नै सङ्कटमा पर्न सक्ने चेतावनी विज्ञहरूबाट आइरहेको छ । पृथ्वीको बढ्दो तापक्रमको गति न्यून गर्न सकिएन भने हाम्रै आँखाअगाडि विश्वको जनसंख्या आधा कम हुन सक्ने आकलन भइरहेको छ । अहिले सात अर्ब जनसंख्या रहेको विश्वमा केही दशकपछि आधा जनसंख्या घट्दा मानव सभ्यता मात्र होइन सृष्टिको अवस्था नै कस्तो होला अनुमानै गर्न सकिँदैन । डेढ दशकअघि नै वातावरण वैज्ञानिकले अहिले जुन अनुपातमा जलवायु परिवर्तन भइरहेको छ । यही अवस्था कायम रहे सन् २०५० सम्म पृथ्वीको तापक्रम औसतमा चार डिग्री बढ्ने र त्यतिबेला पृथ्वीको जनसंख्या नै आधा घट्ने चिन्तायुक्त भविष्यवाणी गरिसकेका छन् । सन् १९६० को दशकपछि पृथ्वीमा भएको द्रुत औद्योगिक विकास तथा जनसंख्या वृद्धिले ल्याएको नकारात्मक असरका कारण पृथ्वीमा जलवायु परिवर्तन भएको तथ्य वैज्ञानिकले औँल्याउँदै आएका छन् । मूलतः जीवाश्म इन्धनको अत्यधिक प्रयोग र तिनबाट उत्सर्जित हरितगृह ग्यासका साथै वनजङ्गलको विनाश भई त्यस्तो ग्याँस अवशोषणमा आउने कमीले भूमण्डलीय तापक्रम बढेको हो । कोइला, खनिज तेल र ग्यास जस्ता वस्तुको बढ्दो दोहनले वायुमण्डलमा बढी कार्बनडाइअक्साइड पुग्छ । जङ्गल फडानी र भूक्षयीकरणले पनि वायुमण्डलमा बढी कार्बन डाइअक्साइड पठाउँछ र खेतीपातीदेखि चिस्यान प्रविधिका गतिविधिबाट हरितगृह ग्याससमेत सिर्जना भइरहेका हुन्छन् । पृथ्वीमा सौर्य विकिरणमार्फत तापशक्ति प्राप्त हुन्छ र यही सौर्य विकिरणका कारण पृथ्वीको वायुमण्डलको तापक्रम सन्तुलन रहन्छ । पृथ्वीले सूर्यबाट जति सौर्य विकिरण प्राप्त गर्छ त्यति नै विकिरण पुनः अन्तरिक्षमा फिर्ता पठाउँछ, जसले गर्दा पृथ्वीको वायुमण्डलको तापक्रम स्थिर रहन्छ तर कुनै कारणवश विकिरणको लेनदेनमा असन्तुलन भएमा पृथ्वीको वायुमण्डलको तापक्रम घटबढ हुन जान्छ र जलवायुमा परिवर्तन आउँछ । पछिल्लो २०० वर्षमा मिथेन, नाइट्रस अक्साइड, कार्बनडाइअक्साइ जस्ता हरित गृह ग्यास र ओजन तह विनाश गर्ने क्लोरोफोलोरो कार्बन जस्ता अन्य विषाक्त ग्यासको उत्सर्जन दिन प्रतिदिन वायुमण्डमा बढ्दै गइरहेको छ । परावर्तित विकिरणहरू वायुमण्डलमै रोकिनाले पृथ्वीको तापक्रम वृद्धि हुँदै छ । सन् २०२३ आधिकारिक रूपमा सबैभन्दा तातो वर्ष मानिए पनि सन् २०२४ ले त्यो रेकर्ड पार गर्ने सम्भावना ९५ प्रतिशत रहेको विज्ञ बताउँछन् ।

उच्च गर्मीले विशेष गरी साना बालबालिका, वृद्धवृद्धा र दीर्घकालीन स्वास्थ्य अवस्था भएका व्यक्तिलाई खतरामा पार्न सक्छ । हालसम्म गर्भवती महिलाका विषयमा जलवायु परिवर्तनको बारेमा खासै अध्ययन भएको छैन । गर्भावस्थाको समयमा, हार्मोनल परिवर्तन हुने र अत्यधिक गर्मीले आमा र उनको गर्भमा रहेको बच्चा दुवैलाई गम्भीर प्रभाव पार्न सक्छ । यस्तो अवस्थामा आमामा उच्च रक्तचापको समस्यादेखि गर्भको शिशुको मृत्युसम्मका घटना बढ्न सक्छन् । सो कुराको खुलासा केही समयअघि पश्चिम अफ्रिकी मुलुक जाम्बियाका ग्रामीण भेगका गर्भवती महिलामा जलवायु परिवर्तनले उनीहरूको शरीर विज्ञानलाई कसरी असर गर्छ भन्ने कुराको अध्ययनबाट खुलेको हो । जाम्बियामा तापक्रम वृद्धिको प्रभाव अत्यधिक बढ्दो छ । त्यहाँ तापक्रम ४५ डिग्री सेल्सियससम्म पुग्न सक्छ । विगत ६० वर्षमा औसतमा एक डिग्री सेल्सियसले बढेको छ । यस्तोमा ग्रामीण भेगका अधिकांश महिला कृषिमा संलग्न हुने र तेज घाममा श्रम गर्नुपर्ने हुँदा उनीहरूको शारीरिक-मानसिक स्वास्थ्य अवस्थाको अनुसन्धान गरिएको हो । बिबिसीले सार्वजनिक गरेको जाम्बिया मेडिकल रिसर्च युनिटमा आधारित लन्डन स्कुल अफ हाइजिन एन्ड ट्रपिकल मेडिसिन (एलएसएचटीएम) का प्राज्ञिक चिकित्सक आना बोनेलको नेतृत्वमा गरिएको अनुसन्धानका क्रममा खेती किसानी गर्ने ती महिला गर्मीका कारण अत्यन्त तनावमा रहने र निकै कमजोर रहने गरेका छन् । उपरोक्त टिपोट अध्ययनको सानो अंश मात्र हो र यसले मानव सभ्यता जोखिमपूर्ण बन्दै छ गएको स्पष्ट देखाएको छ । पछिल्लो समय अत्यधिक उपयोगमा रहेको सूचना प्रविधिसँग सम्बन्धित यन्त्र पनि जलवायु परिवर्तनको अर्को स्रोत बन्न पुगेको छ । मानिसको सुविधाका लागि विकसित गरिएका प्रविधिले तत्काललाई सजिलो बनाए पनि दीर्घकालीन रूपमा यसको नकारात्मक प्रभाव एक-दुई होइन अपार देखिने छन् । यसको सदुपयोग हुन नसक्दा निम्तिने आर्थिक, सामाजिक समस्या त छँदै छ, वातावरणीय समस्या पनि जोडिएर आउन थालेको छ । उद्योग कलकारखाना जस्तै प्रविधिको प्रयोग हुँदा वातावरणमा मिसिने विकिरणले झन् जोखिम बढाएको छ । यति मात्र होइन, जलवायु परिवर्तनका कारण पृथ्वीको तापक्रम अस्वाभाविक बढ्न जाँदा मानव स्वाभावमा समेत परिवर्तन आउन थालेको छ । हत्या, हिंसा, बलात्कार जस्ता जघन्य अपराध वृद्धिमा जलवायु परिवर्तनको ठुलो योगदान रहेको वैज्ञानिकले पुष्टि गर्दै गएका छन् । जलवायु परिवर्तन पृथ्वीको प्राकृतिक प्रक्रियाभित्र पर्ने गतिविधि हो । यसको गति कति स्वाभाविक र कति अस्वाभाविक छ भन्ने मूल विषय हो । स्वाभाविक परिवर्तनले जीवन र जगतमा खासै ठुलो प्रभाव पार्दैन किनभने त्यसमा जीवनदेखि वनस्पतिसम्मले सोही अनुरूप समायोजन हुन सक्छ तर अस्वाभाविक परिवर्तनका कारण हुने छिटोछिटो तापक्रम वृद्धिमा त्यो सम्भव छैन । यसले कतिपयको अस्तित्व लोप हुने अवस्थामा पुग्छ, अहिले त्यस्तै भइरहेको छ । विश्व तापमान वृद्धिका कारण प्रभावित हुने सबैभन्दा बढी संवेदनशील क्षेत्र भनेको हिमनदी हो । हिमनदीको आकार हिमपात र त्यसको पग्लिने क्रमको अनुपातमा निर्भर गर्छ । यसको प्रत्यक्ष असर नेपालका हिमाली क्षेत्रमा देखा परिसकेको छ । गत साउन ३२ गते सोलुखुम्बुको थामेको शिरानमा रहेका पाँचमध्ये दुई हिमताल फुट्नुको मुख्य कारण पनि जलवायु परिवर्तन नै हो । पूर्वदेखि सुदूरपश्चिमसम्म रहेका अन्य हिमतालको अवस्था पनि जोखिमपूर्ण नै छ । यी ताल कुनै पनि बेला विस्फोट हुन सक्ने भविष्यवाणी भइसकेको छ । जलवायु परिवर्तनको असर नेपालमा प्रत्यक्ष देखा परिसकेको छ । खाद्यान्न बालीको उत्पादन चक्र बदलिएको छ । तराई र हिमाली क्षेत्रमा तापक्रम वृद्धिको अनुपात पनि मिल्दो छैन । हिमाली क्षेत्रमा छिटो तापक्रम बढिरहेको विभिन्न तथ्याङ्कले देखाइरहेका छन् । यसले गर्दा नेपालको कृषि प्रणालीमा ठुलो असर परिरहेको छ । नेपालमा प्रतिवर्ष औसत ०.०४ डिग्री सेल्सियसका दरले तापक्रम बढिरहेको छ । यो विश्वव्यापी औसत वृद्धिभन्दा धेरै बढी हो । त्यसमा पनि उच्च पहाडी क्षेत्रमा तापक्रम वृद्धिको दर अझ बढिरहेको छ । जलवायु परिवर्तनले गरिबीलाई अझ जोखिममा पार्छ । सीमान्तकृत एवं जोखिममा परेका समूहलाई अझ कठिनाइमा पर्ने छन् । प्राकृतिक समस्या मात्र होइन मानिस तथा पशुपन्छीले समेत समस्या भोग्नु परिरहेको छ । कतिपय जीव तथा पशुपन्छी लोप हुँदै गइरहेका छन् । मौसम अनुसार फल्ने फुल्ने वनस्पति तथा चरा र जनावरको प्रजनन कार्य अनियमति हुन थालेको छ । यसले गर्दा पन्छी तथा अन्य जनावरको खाद्य चक्रमा असन्तुलन हुन गई सिङ्गो पारिस्थितिक प्रणाली (इको सिस्टम) मा नै खलल हुने सम्भावना बढेको छ । त्यसै गरी अनेक किसिमका रोगव्याधिको सम्भावना पनि बढ्न पुगेको छ । हिमाली क्षेत्रमा लामखुट्टे देखापर्नु यसैको कारण हो । उच्च तथा चिसो स्थानको तापक्रम बढ्नाले झिँगा र लामखुट्टे जस्ता रोगबाहक कीरा ती भागमा पुग्ने र रोग तथा महामारी फैलिने चुनौती बढ्दै गएको छ । तराईमा अत्यधिक गर्मी बढ्ने र हिमाली क्षेत्रमा समेत तापक्रम बढेर हिउँ पग्लने क्रममा तीव्रता आइरहेको छ । यसबाट प्रकोपजन्य जोखिम उत्पन्न त भएको छ नै नागरिक सुरक्षा र संरक्षणका थप समस्या जस्तै नयाँ र असाध्य रोगको फैलावट, कृषिजन्य उत्पादन चक्रमा परिवर्तन र उत्पादनमा ह्रास आदिका कारण भोकमरी हुन गई व्यापक बसाइँसराइ देखापर्ने निश्चित छ र यसको सुरुवात भइसकेको छ । जलवायु परिवर्तनका कारक मानिएको धनी तथा औद्योगिक मुलुकहरूले पनि यसबाट उत्पन्न हुने सङ्कटसँग जुध्न सक्ने अवस्था छैन । धनी मुलुकको छिमेकमा रहेको गरिबीको सागर बाँच्नकै लागि बसाइँ सर्नुपर्ने अवस्थाको सिर्जनाले ती मुलुक स्वयम् आर्थिक सामाजिक सङ्कटमा पर्दै जाने निश्चित जस्तै छ । यसका अतिरिक्त शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा खाद्यान्नको अभावले अर्को समस्या सिर्जना गर्ने छ । यी समस्या एकातिर छन्, प्राकृतिक अवस्थालाई पुनः कायम गर्न वा लयमा फर्काउने प्रयास भविष्यमा गरिए पनि अहिले कायम रहेको वातावरणीय विकृतिको प्रभाव सदियौँसम्म कायम रहने छ । जापानको हिरोसिमा र नागासाकीमा आणविक बम विस्फोट गराइएको पौने शताब्दी भइसक्यो तर अझै त्यसको असर बाँकी छ । यसबाटै हामीले बुझ्नु पर्छ कि वायुमण्डलमा थुप्रिएको फोहोरको असर तत्काल सफा हुने कुनै सम्भावना छैन । यसलाई न्यून गर्न तीव्र गतिमा काम नगर्ने हो भने भोलिका दिनमा मानव सृष्टि नै अवरुद्ध नहोला भन्न सकिन्न । मानिसको जीवन सुखदायी बनाउने नाममा भौतिक सुविधातिर मात्र बढी ध्यान दिँदा प्राकृतिक सन्तुलनको ख्याल गरिएन, जसको परिणाम अहिले विश्व नै जलवायु परिवर्तनको मारमा पर्दै गएको छ, पृथ्वीको तापक्रम यही अनुपातमा बढ्दै जाने हो भने सन् २०५० सम्म विश्वको जनसङ्ख्या तीन खर्बमा सीमित हुने डरलाग्दो चेतावनीलाई विश्व समुदायले गम्भीर रूपमा लिनै पर्छ । आसन्न ‘कोप-२९’ मा नेपाल जस्ता मुलुकले जलवायु परिवर्तन र बढ्दो तापक्रमका कारण भोग्नु परेका समस्याका साथै सिङ्गो पृथ्वी जोगाउने र सृष्टि संरचनालाई सहज चलायमान बनाइराख्ने अभियानको नेतृत्व लिनु पर्छ । नेपाल विश्वका ती सीमित देशमा पर्छ -जो बढ्दो तापक्रमबाट अत्यधिक df/df k/$f 5g\. – *गोरखापत्र*

वर्षेनी हजारौंलाई सीपमूलक तालिम, उपलब्धिको कुनै लेखाजोखा छैन

नमस्ते समचारदाता
दाङ, कार्तिक/२४

स्वरोजगार बनाउन व्यावसायिक तथा सीपमूलक तालिम हरेक वर्ष विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायले सञ्चालन गरिनै रहेका छन् । स्थानीय सरकार आइसकेपछि उनीहरुको प्राथमिकतामा पनि व्यावसायिक तथा सीपमूलक तालिम परिनै रहेको छ। जिल्लामा व्यावसायिक तथा सीपमूलक तालिम लिएका पनि हजारौं छन् । घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयको मात्रै रेकर्डले हालसम्म दाङमा आठ हजार चार सय ३७ जनालाई विभिन्न प्रकृतिका सीपमूलक तालिम दिइएको देखाउँछ । तर सरकारी तथा गैरसरकारी निकायमा सीपमूलक तालिम दिइसकेपछि कतिजना स्वरोजगार भए त्यो तथ्यांक कतै भेटिदैन । यतिसम्म कि एडभान्स तालिम दिदा समेत पुराना आधारभूत तालिम लिई स्वरोजगार भएका सम्म पनि पहिचान हुन गाह्रो छ । अन्तर सरकार समन्वय नहुँदा प्रदेश सरकारले तालिम दिएकालाई स्थानीय सरकारले चिन्दैन भने संघ सरकार र संस्थाले स्वरोजगारको सीप दिएकालाई प्रदेश र स्थानीय सरकारले चिन्न नसक्ने अवस्था समेत छ। यद्यपि बजारमा केही सीमित प्रशिक्षार्थीले भने उद्यम गरेर बसेको पाइएको छ। विगत ३१ वर्षयता घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयले सञ्चालन गरेको तालिममा सहभागीहरुको विवरण मात्रै कार्यालयमा छ । तालिमको उपलब्धि के भयो भन्ने सरकारी निगरानी छैन । वार्षिक कार्यक्रममा परेको तालिमलाई सम्पन्न गर्ने कामलाई नै कार्यालयले उपलब्धि मान्दा तालिम पछिको उपलब्धिको लेखाजोखा हुन सकेको छैन । हालसम्म तालिम सञ्चालनका उद्देश्य पूरा भएको छ कि छैन भनेर लेखाजोखा नभएको भए पनि अब भने यसको उपलब्धिबारे चासो लिन शुरु भएको घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय दाङका सूचना अधिकारी गोपाल पौडेलले बताउछन् । 'तालिम पाएपछि स्वरोजगार भए भएनन् भन्ने केही छैन' पौडेलले भने । 'अब त्यसका लागि काम हुने भएको छ । हामीले तालिम लिएकाको खोजी गर्दैछौं । वार्षिक कार्यक्रम नै बनेको छ यस विषयमा ।' तालिम लिएकाहरुलाई भेला गरेर अन्तर्क्रिया गर्ने तयारी भएको जानकारी समेत दिए । तालिम गराइसकेपछि तालिम प्राप्त व्यक्तिले सीपलाई अवलम्बन गरे कि गरेनन् भनेर नहेरेकै कारण पनि यस्ता कार्यक्रमको उपलब्धिको लेखाजोखा नभएको ले कार्यालयले पहिले सीपमूलक तालिम लिएकाहरुको खोजी भइरहेको जानकारी दिए। आर्थिक वर्ष २०५०/०५१ देखि हालसम्म जम्मा आठ हजार छ सय १२ जनाले तालिम पाएको रेकर्ड घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय सँग छ । कार्यालयले प्रत्येक वर्ष सीपमूलक तालिम आयोजना गर्दै आएको छ । आर्थिक वर्ष २०५०/०५१ देखि गत आर्थिक वर्षसम्म ६७ प्रकारका तालिम दिइएको घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयको रेकर्डमा छ। जसमा दाङ जिल्लाभर कटाइ सिलाई १ हजार १ सय ६१, कटाइ सिलाइ (एड्भान्स) ६ सय ९५, घडी मर्मत १०, मैनबत्ती बनाउने १ सय ८०, छालाका बस्तु उत्पादन ३४, कढाइ ४ सय १०, सिकर्मी तालिम १ सय ४२, बाँसका सामग्री उत्पादन गर्ने २ सय ५७, हाउस वायरिङ ५ सय ५२, झोला बुनाइ ८०, फोटोग्राफी ३६, खाद्य प्रशोधन ५ सय १३, ढकिया बुनाइ २ सय ९३, स्क्रिन प्रिन्ट पाँच, उद्यमशीलता विकास १ हजार ३ सय सात, साइकल मर्मत १ सय ३८, होजियारी ३ सय ९०, एड्भान्स मेशिनरी होजियारी ५२, साइनबोर्ड पेन्टिङ १ सय तीन, गलैंचा बुनाइ १५, रेडियो टिभी मर्मत १ सय ५९, मादल बनाउने ३०, मोटरसाइकल मर्मत ८९, मेटल फेब्रिकेशन (धातुजन्य सामग्री जडान गर्ने) २६, पलम्बिङ/सेनेटरी फिटिङ २ सय ३५, जनरल इलेक्ट्रिकल्स ७४, पुरुष हेयर कटिङ तालिम ५९ जनाले लिएका छन् ।

माटोसँग रम्ने चौकु दाई

नमस्ते समचारदाता
दाङ, कार्तिक/२४

गढवा बजार छेउमा एउटा 'कुमाल' गाउँ छ। खरले छाएको, माटोको गारो भएका परम्परागत घर छन् । ती घरमा बस्ने मानिसले माटोका भाँडा बनाएर जीविका अझै चलाइरहेका छन् । १ सय ३० घरधुरीको बसोवास रहेको यस गाउँमा अहिले १०० घरधुरी छन् । तर पहिला सबै घरमा माटोका भाँडा बन्थे। तर अहिले मुस्किलले दुई चार घरमा मात्रै माटोका भाँडा बन्दै आएका छन् । माटोको भाँडाको बजार घटेपछि मानिसहरुले पनि व्यवसाय फेरे । कोही विदेश हानिए, कोही ज्याला मजदुरीको काम गर्न थाले । हातमा सीप भएकाहरुले पनि पेशा बदलेपछि यो गाउँमा माटोको भाँडा बनाउने काम घट्दै गएको हो । तर परम्परागत माटोको भाँडा बनाउने कामलाई आधुनिकीकरण गरेर नयाँ ढंगले अघि बढाउनेहरु पनि छन्। तीमध्ये एक हुन् चौकु कुमाल । बाजेले बनाएको देखेर बुवाले सिकेको र बुवाले बनाएको देखेर आफूले माटोको भाँडामा आकार दिन सिकेको बताउने चौकु कुमाल अहिले गाउँ फर्किएर माटोको भाँडालाई नयाँ स्वरुप दिन सफल हुनुभएको छ। १८ वर्ष काठमाडौंमा माटोको भाँडा बनाउने काम गरेर चौकु गाउँ फिरेको अढाइ वर्ष भएको छ । यो अवधिमा उहाँले माटोको नयाँ भाँडा बनाउने काम गर्नुभयो। खुत्रुके, गमला आधुनिक सीपभित्रका भाँडा उहाँले बनाउनुभयो । चौकुले त्यो भन्दा माथि उठेर भान्सामा प्रयोग हुने सामानमा सीप भर्नु भयो । कप, जग, प्लेटदेखि भात पकाउने कसौंडीसम्म बनाउनु भएको छ । तिहारमा बत्ती बाल्न चाहिने माटोको पाला खोज्दै धेरै मानिस कुमाल गाउँमा पुगे । मैनबत्ती, विद्युतको झिलीमिलीमा तिहारलाई उज्यालो बनाउनेहरु चोखो बत्ती बाल्न माटोको पाला खोज्दै कुमाल बस्ती पुगेका थिए । गढवा गाउँपालिका-६ स्थित कुमालगाउँ निवासी स्थानीय चौकु कुमालले यसपालि माटोको पाला बिक्री राम्रो भएको सुनाउनुभयो । 'मानिसहरु विस्तारै माटोको भाँडातर्फ आकर्षित भइरहेका छन्, तिहारमा बत्ती बाल्न माटोको पाला खोज्दै धेरै आए' उहाँले भन्नुभयो- 'उपभोक्ताको चाहना अनुसार माटोको भाँडा बनाइरहेका छौं ।' माटोको भाँडालाई आकार दिन खप्पिस चौकुलाई माटोको भाँडा बिक्री गर्ने शोरुम भइदिएको भए अझ राम्रो हुने थियो भन्ने लाग्छ । तर त्यस्तो शोरुम छैन । स्थानीय सरकारले बजारीकरणका लागि केही काम गरे पनि अझै बजारमा माटोको भाँडा पुग्न नसकिरहेको उहाँको भनाइ छ । 'माटोको भाँडामा पकाएको कुरा राम्रो हुन्छ, यसबाट खानेकुरा खाँदा स्वास्थ्यलाई फाइदा गर्छ भन्ने कुरा बताउन जरुरी छ । त्यो कुरा सरकारले बताइदिए जाती हुन्थ्यो'-उहाँले भन्नुभयो- 'हामीलाई प्रोत्साहन गरेपछि हौसला बढेर अझ काम गर्ने जाँगर आउँथ्यो ।' माटोको भाँडा बनाउन चाहिने माटोको अभाव हुँदै गएको छ । पकाउन दाउरा पनि मुस्किलले पाइन्छ । माटो र दाउराको लागि स्थानीय सरकारले सहजीकरण गर्नुपर्ने भनाइ उहाँको छ । 'सामुदायिक बनबाट माटो र दाउरा ल्याउन मुस्किल छ'-उहाँले भन्नुभयो- 'हामीलाई बाटोमै छेक्ने, रोक्ने काम पनि हुन्छ । त्यस्तो नहोस् भन्ने चाहन्छौं ।' अहिले स्थानीय सरकार तथा संघ संस्थाले माटोको भाँडाको बजारीकरणका लागि माटोको भाँडा उपहार दिने अभियान चलाएका छन् । गढवा गाउँपालिकाले पालिका भ्रमणमा आउने पाहुनालाई माटोको भाँडा उपहार दिने गरेको अध्यक्ष यमनारायण पोखेलले बताउनुभयो । 'हामीले स्थानीय उत्पादनको बजारीकरण गर्न माटोको भाँडा उपहार दिने गरेका छौं'- उहाँले भन्नुभया -'यस प्रकारको अभ्यासले राम्रो सन्देश दिएको छ ।' उद्योग वाणिज्य संघले पनि माटोको भाँडा उपहार दिने गरेको छ । गढवा उद्योग वाणिज्य संघको वार्षिक साधारणसभामा मायाको चिनोको रुपमा माटोबाट बनेका सामग्री दिइएको अध्यक्ष ओमप्रकाश बस्यालले बताउनुभयो। 'स्थानीय उत्पादनलाई बजारसम्म पुऱ्याउन, उपभोक्ताको रोजाइमा पार्न यस प्रकारको अभ्यासहरु गर्न जरुरी छ'-उहाँले भन्नुभयो- 'दैनिक प्रयोगमा ल्याउन सकिएको खण्डमा समेत राम्रो हुने देख्छु ।' बजारमा आएका प्लास्टिक र स्टिलका भाँडाका कारण माटोबाट बनेका भाँडाको प्रयोगमा निरन्तर ओरालो लागिरहेको अवस्थामा माटोको भाँडालाई प्राथमिकतामा राखेर अभियान चलाउनु आफैमा सकारात्मक विषय बन्न पुगेको छ ।

प्रयोग विहीन बन्दै नेपालगञ्ज स्थित ल्यान्डफिल साइट

नमस्ते समचारदाता
नेपालगन्ज, कार्तिक/२४

बाँके जिल्लाको नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका-१३ र २३ को सिमानामा कुल १३ बिघा क्षेत्रफलमा फैलिएको ल्यान्डफिल साइट प्रयोगविहीन बनेको छ। एसियाली विकास बैङ्क (एडिबी)को अनुदान सहयोगमा ३८ करोड ९३ लाख रुपैयाँ लागतमा निर्माण गरिएको सो ल्यान्डफिल साइट सञ्चालनमा आएको दुई वर्ष सम्म प्रयोग विहीन बनेको छ । अहिलेसम्म फोहोर प्रशोधन गरिएको छैन, जसकारण फोहोर प्रशोधन गर्ने मेसिनमा खिया लागेको छ । कुहिने र नकुहिने वस्तु छुट्याउने र कुहिने वस्तुलाई पेलेर कम्पोस्ट मल बनाउन प्रयोग हुने मेसिन सञ्चालनमा आएको छैन। मेसिन नचलेकै कारण कामदारबाट फोहोर व्यवस्थापन र प्रशोधनका काम नभएको कर्मचारीहरूले बताउँछन् रु। कुहिने र नकुहिने फोहोर छुट्याएर फोहोर प्रशोधन गरिनु पर्नेमा काम हुन नसकेको नेपालगञ्ज उपमहानगर वातावरण तथा सरसफाइ महाशाखा प्रमुख इन्जिनियर प्रकाश डिसीले जानकारी दिए । उनले भने ' दक्ष कर्मचारी अभावका कारण मेसिनबाट फोहोर प्रशोधन गर्न सकिएको छैनरु। प्रशोधन गर्न नसकेकै कारण कुहिने र नकुहिने वस्तु एकै ठाउँमा भण्डारण गर्नु बाध्यता परेको छ,' । इन्जिनियर प्रकाशले भने,'मेसिन बिग्रिन नदिन समय-समयमा चलाउने गरिएको छ । प्रशोधनको काम भने हुन सकेको छैन ।' ल्यान्डफिल साइटमा एक वर्षसम्म ६० जना कर्मचारी कार्यरत रहेकोमा अहिले ३० जना मात्र कार्यरत छन् । ल्यान्डफिल साइटमा रहेका लोडर, फोहोर बोक्ने इलेक्ट्रिक अटो रिक्सा समेत बेवारिसे बनेका छन् । महँगा मेसिन र उपकरण सञ्चालन नहुँदा खिया लागेर काम नलाग्ने अवस्थामा पुगेका छन् । मेसिन र उपकरण यत्रतत्र छरिएका छन् । कतिपय मेसिन त काम नलाग्ने अवस्थामा पुगेको वडा नं. २३ का अध्यक्ष अब्दुल जब्बार शेषले बताए । ल्यान्डफिल साइटमा फोहोर थुपार्न चारवटा सेल बनाइएको छ । एउटा सेलमा करिब आठ वर्षसम्म नगरको फोहोर व्यवस्थापन गर्न सकिने अनुमान गरिएको थियो । तर, ती सेलमध्ये एउटा सेल चार वर्षमै भरिएको छ । कुहिने र नकुहिने वस्तु एउटै खाल्डोमा फाल्दा ल्यान्डफिल साइट दुर्गन्धित बनेको छ । 'एकपटक फोहोर फालेपछि माटो हालेर फोहोर पुर्ने र लोडर मेसिनले दबाउने सहमति स्थानीय र उपमहानगरबिच भएको हो,' वडा अध्यक्ष शेषले भने, 'सहमतिअनुसार काम नहुँदा दुर्गन्ध मात्र फैलिएको छैन, झिँगाको आतङ्क पनि त्यत्तिकै छ।' उनले कार्यपालिका बैठकमा पटक पटक कुरा उठाउँदा समेत सुनवाई नभएको गुनासो गरे । नेपालगञ्ज उपमहानगरले ०७९ मंसिरमा एकीकृत स्वास्थ्य जन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन केन्द्रसमेत सञ्चालनमा ल्याएको थियो । त्यही प्रयोजनका लागि जिआइजेडले दुईवटा अटो क्लेब मेसिन र एउटा बेलर मेसिन उपलब्ध गराएको थियो । त्यसअघि नेपालगञ्ज उपमहानगर बाट निस्कने फोहोर व्यवस्थापन गर्न ०७६ साल यो ल्यान्डफिल्ड साइट निर्माण गरिएको थियो ।

देउसी भैलोबाट संकलित रकममा करिब १ लाख बचत गरी अन्य केही रकमबाट देउसी भैलोका लागि चाहिने आवश्यक सरसामानहरु किनिएको र केही रकमबाट शनिबार वनभोज तथा भेटघाट कार्यक्रम आयोजना गरिको थियो। वनभोज तथा भेटघाट कार्यक्रममा कर्णाली प्रसिद्ध लोक संस्कृतिक देउडा खेल (नाच) खेलिएको र कार्यक्रमा देउसीभैलो कार्यक्रम सफल बनाउन महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेका व्यक्तित्वहरुलाई सम्मान गर्नुका साथै देउसी भैलोबाट संकलित आय तथा विभिन्न कार्यक्रम आवश्यक परेका सामाग्रीहरु किन्दा भएको खर्चको विवरण समेत सार्वजनिक गरिएको समाजका अध्यक्ष अशोक भण्डारीले जानकारी गराए ।

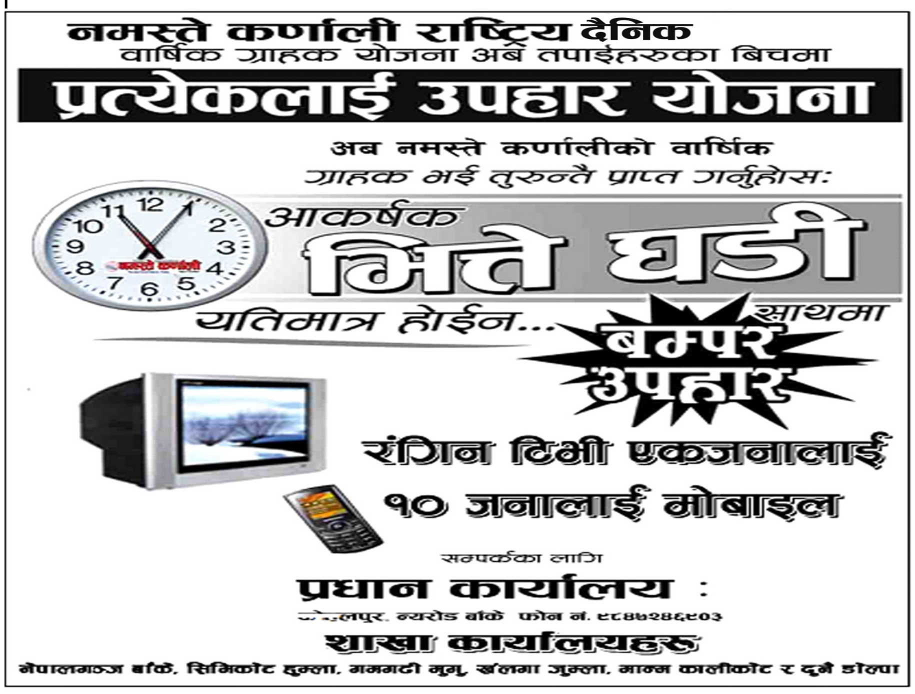

अघिल्लो सरकारले ल्याएका कर्णाली समृद्धि परियोजना अलमलमै

नमस्ते समाचारदाता
सुर्खेत, कार्तिक/२४

अघिल्लो सरकारले ल्याएको लोकप्रिय कार्यक्रम कार्यान्वयनमा अन्योल छाएको छ। निवर्तमान मुख्यमन्त्री राजकुमार शर्माको पालामा ल्याइएको 'कर्णाली समृद्धि परियोजना' कार्यान्वयनमा अन्योल छाएको हो । शर्माकै कार्यकालमा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आउन सकेको थिएन । कार्यक्रमको स्पष्ट खाका नहुँदा तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि आवश्यक ऐन निर्माण नहुँदा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आउन नसकेको हो । उक्त परियोजनालाई अहिलेको सरकारले अघि बढाउने भएको छ । चालु आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम र बजेटमा समेटेर परियोजना अघि बढाउने भएको हो । बेरोजगार जनशक्तिलाई व्यवसाय तथा रोजगारीमा आबद्ध गर्न कर्णाली समृद्धि परियोजनामार्फत श्रम तथा सिप नक्साङ्कनका आधारमा उद्यमशीलता विकास, रोजगार मेला र सिप विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जनाइएको छ । प्रदेश सरकारले चालु आवबाट कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने जनाए पनि कार्यान्वयनमा भने अन्योल देखिएको छ। अहिलेसम्म 'कर्णाली समृद्धि परियोजना' को खाका तयार हुन सकेको छैन । अघिल्लो वर्ष पनि कार्यक्रमको अवधारणा नबन्दा कार्यक्रम कार्यान्वयन हुन सकेको थिएन । कार्यक्रमको स्पष्ट खाका निर्माण गरेर कार्यक्रम कार्यान्वयनमा लैजाने प्रदेश सरकारले जनाएको छ । अहिले परियोजनालाई कस्तो मोडेलमा सञ्चालन गर्ने भन्ने विषयमा छलफल भइरहेको मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले जनाएको छ । 'कर्णाली समृद्धि परियोजना' सञ्चालनका लागि आवश्यक कानुन र खाका निर्माण गरेर कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न लागिएको मन्त्रालयका सचिव आनन्द सारूले बताउनुभयो । उहाँले अघिल्लो वर्षमा समेत कार्यक्रमको स्पष्ट अवधारणा बन्न नसक्दा कार्यान्वयनमा आउन नसकेको जानकारी दिनुभयो । 'कर्णाली समृद्धि परियोजना' उत्पादनमुखी भन्दा पनि वितरणमुखी हुँदा कार्यान्वयनमा आउन नसकेको जनाइएको छ । गत वर्षमा परियोजनाको कुनै काम हुन सकेको थिएन । चालु आवको नीति तथा कार्यक्रममा समेत उक्त कार्यक्रमलाई राखिएको छ । कार्यक्रमको ठोस लक्ष्य निर्धारण नहुँदा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा द्विविधा देखिएको आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयले जनाएको छ । यो वर्ष पनि कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि बजेट भए पनि कार्यक्रमको लक्ष्य निर्धारण हुन नसकेको मन्त्रालयका सचिव रविलाल शर्माले बताउनुभयो । सरकारका अन्य कार्यक्रमसँग परियोजनालाई जोडेर लैजान सकिने उहाँको भनाइ छ । निवर्तमान मुख्यमन्त्री शर्माको निकै महत्वाकाङ्क्षी योजनाका रूपमा हेरिएको सो कार्यक्रमका लागि गत आवमा एक अर्ब ५० करोड रुपियाँ विनियोजन गरिएको थियो तर सो बजेटबाट एक रुपियाँसमेत खर्च हुन सकेन । कर्णाली प्रदेशको मुख्य समस्याका रूपमा रहेको गरिबी अन्त्यका लागि 'वार्षिक न्यूनतम १० हजार रोजगारी सिर्जना गर्न शिक्षा, स्वास्थ्य, उत्पादन र रोजगार : त्यसका लागि पूर्वाधार' भन्ने अभियानका साथ कर्णाली समृद्धि अभियानलाई परियोजनाका रूपमा सञ्चालन गरिने भनिए पनि कार्यक्रम कार्यान्वयनमा स्पष्ट खाका नहुँदा अन्योल छाएको छ।

सिकलसेलका बिरामीको उपचारमा सहज हुने विश्वास

नमस्ते समाचारदाता
नेपालगन्ज, कार्तिक/२४

सिकलसेल एनिमिया रोगको उपचारका लागि भेरी अस्पताल नेपालगन्जमा बेग्लै वार्डको स्थापना हुने भएपछि बिरामीको उपचार गर्न सहज हुने विश्वास गरिएको छ । वार्डको अभावले गर्दा अस्पतालमा सिकलसेलका बिरामीहरू आउने तर भने जस्तो उपचार गर्न नसकिरहेको अवस्थामा बेग्लै वार्ड स्थापना गर्ने निर्णयले यस क्षेत्रका सिकलसेलका बिरामीलाई निकै राहत मिल्ने भेरी अस्पतालका प्रमुख मेसु डा. नीराजन सुवेदीले बताउनुभयो। उहाँले थारु समुदायमा देखिने सिकलसेल एनिमिया रोग ठुलो समस्याका रूपमा देखिएकाले सरकारले बेग्लै वार्ड स्थापना गरेर अति नै सराहनीय काम गरेको बताउनुभयो । सिकलसेलका लागि छुट्टै वार्डको माग धेरै पहिलेदेखि हुँदै आएकोमा अहिले आएर पूरा भएको बाँकेका थारु अगुवा राजेन्द्र चौधरीले बताउनुभयो । उहाँले यसका लागि आफूहरू लगायत अन्य अगुवाहरूले पनि धेरै पहिलेदेखि प्रयास गर्दै आएको बताउनुभयो। भेरी अस्पताल विकास समितिका अध्यक्ष वीरेन्द्रबहादुर शाहले बाँके, बर्दियालगायतका पश्चिम तराईका थारु समुदायहरूमा प्रमुख स्वास्थ्य समस्याको रूपमा सिकलसेल रहेकाले अब उपचारमा सहजता हुने बताउनुभयो । उहाँले यसको उपचारका लागि छुट्टै वार्ड नहुँदा समस्या रहेकोमा अब नहुने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो । स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्री प्रदीप पौडेलले केही दिन अघि मात्र मन्त्रिस्तरीय निर्णय गर्दै थारु समुदायको प्रमुख समस्याको उपचारका लागि बेग्लै वार्ड स्थापना गरेर विशेष उपचारको व्यवस्था गर्ने निर्णय गर्नुभएको थियोरु। ठुलो संख्यामा थारु समुदायमा समस्या देखिए पनि यसको उपचारका लागि पर्याप्त व्यवस्था हुन नसकिरहेको अवस्थामा भेरीमा छुट्टै वार्डको व्यवस्था गर्ने निर्णय पछि सहज हुने चिकित्सक र थारु समुदायका अगुवाहरूको भनाइ छ।

बाँकेमा विभिन्न प्रजातिका ६३ सर्पको उद्धार

नमस्ते समाचारदाता
बाँके, कार्तिक/२४

बाँके जिल्लामा गत साढे तीन महिनाको अवधिमा ६३ वटा सर्पको उद्धार गरिएको छ । डिभिजन वन कार्यालय बाँकेले चालु आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को साढे तीन महिनामा ६३ वटा सर्पको उद्धार गरेको जनाएको छ । सर्पदंशबाट मानिसलाई बचाउन र सर्पलाई पनि मानिसबाट हानी नहोस् भन्ने उद्देश्यले वन कार्यालयले सर्पको उद्धार गर्दै आएको कार्यालयका वरिष्ठ वन अधिकृत बाबुराम पोखरेलले जानकारी दिनुभयो । उहाँका अनुसार उद्धार गरिएका सर्पमा संरक्षित वन्यजन्तु वर्गमा राखिएको अजिंगर सात वटा र दुर्लभ मानिने दुईमुखे एउटासहित नौ प्रजातिका सर्प रहेका छन् । वन कार्यालयको कात्तिक ११ गतेसम्मको तथ्यांकअनुसार सबैभन्दा बढी १४ वटा करेत सर्प समातिएका छन् भने ११/११ वटा रसेल्स भाइपर र फेटारा, १० वटा धामन सर्पको उद्धार गरिएको छ । यसैगरी, ६ वटा गोमन सर्प, दुईवटा क्राईट स्नेकको पनि उद्धार गरिएको छ । मानव बस्ती क्षेत्रमा भेटिएका सर्पलाई उद्धार गर्न आएको अनुरोध अनुसार बढी सर्पलाई उद्धार गरी वन तथा निकुञ्जमा सुरक्षित तवरले छोड्ने गरिएको वरिष्ठ वन अधिकृत पोखरेलले बताउनुभयो । यसैगरी, वन कार्यालयले अन्य पाँच प्रजातिका जनावरको पनि उद्धार गरेको जानकारी दिएको छ । तीमध्ये दुई वटा रतुवा र एक-एक वटा गोही, सुनगोहोरो र चितुवाको पनि उद्धार गरिएको कार्यालयले जनाएको छ।

दुर्गममा बसेर दश कृति प्रकाशन

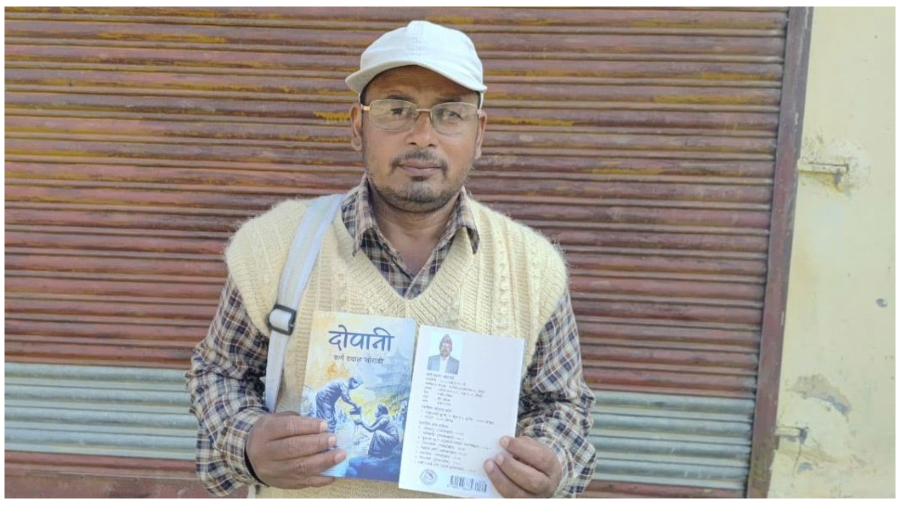

नमस्ते समाचारदाता
बैतडी, कार्तिक/२४

साहित्यकार कर्ण दयाल 'सोराडी' ले दुर्गममा बसेर पनि १० वटा साहित्यिक कृति प्रकाशन गर्नु भएको छ । पछिल्लो कृतिका रूपमा उहाँले 'दोपानी' लघुकथा सङ्ग्रह बजारमा ल्याउनुभएको हो । 'दोपानी' लघुकथा सङ्ग्रहमा विकट नेपालको सामाजिक परिवेश झल्कने ५४ वटा लघुकथा रहेका छन् । मेलौली नगरपालिका-७, बैतडी निवासी साहित्यकार कर्ण दयाल 'सोराडी' ले आफ्नै लगानीमा पहिलो कृतिका रूपमा 'आँखासामु' गजल सङ्ग्रह २०७ प्रकाशित गरेर साहित्यिक यात्रा सुरु गर्नु भएको थियो । गजल, मुक्तक, कविता विधामा कलम चलाउँदै आउनु भएका सोराडीले पछिल्लो समय लघुकथा विधामा कलम चलाउँदै आउनु भएको छ । यस अघि उहाँले गज सङ्ग्रहका रूपमा आँखासामु, पर्दापछाडि, डुब्याकी जुन, आमनेसामने, लकडाउन, रूपान्तरण मुक्तक सङ्ग्रह, बेवारिसे लौरो कविता सङ्ग्रह जस्ता कृति लेखिसक्नु भएको छ । 'दोपानी' शीर्षकको लघुकथाबाट कृतिको नामकरण गरिएको साहित्यकार सोराडीले बताउनुभयो । पानी बाराबार हुने चलनलाई सुदूरपश्चिममा दोपानी भन्ने गरिन्छ। साहित्यकार दयालले दोपानी लघुकथामा दाजुभाइबिचको मनमुटावले पानी बाराबार हुने गरेको, महिनावारी हुँदा छाउपडी प्रथाका कारण पानी बार्ने, जातीय विभेदका कारण पानी बार्ने जस्ता सामाजिक कुप्रथाका विषय समेट्नु भएको छ । नमस्ते आधुनिक लघुकथा मञ्च, चितवनले प्रकाशन गरेको कृतिको भूमिका साहित्यकार डा. विदुर चालिसेले लेख्नु भएको छ । कृति प्रकाशन गर्न बैतडीबाट चितवन जानु परेको साहित्यकार सोराडीले पीडा सुनाउनुभयो । उहाँले, सुदूरपश्चिमका कुनै पनि स्थानीय तहको सरकारले कृति प्रकाशनका लागि साहित्यमा खासै चासो नदिने गरेको गुनासो गर्नुभयो।

जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइँ सराइँ र सम्बन्ध बिच्छेदलगायतका व्यक्तिगत घटनाहरु भएको ३५ दिनभित्र गाउँपालिकाको सम्बन्धित वडा कार्यालयमा गई दर्ता गराऔं ।

ताँजाकोट गाउँपालिका
हुम्ला

नमस्ते कर्णाली
Namaste Karnali National Daily राष्ट्रिय दैनिक
नमस्ते कर्णाली राष्ट्रिय दैनिकका लागि प्रकाशक/ सम्पादक : अशोक भण्डारी ,प्रधान कार्यालय : कोहलपुर-११ बाँके, शाखा:सुर्खेत,हुम्ला,मुगु,कालिकोट,जुम्ला,डोल्पा,बाजुरा
सम्पर्क : ९८४७२४६९०३ इमेल: namastekarnali1@gmail.com मुद्रण: गैरे अपसेट प्रेस (छापाखाना), कोहलपुर, बाँके